

Makói Független Újság

POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és Kiadóhivatal
Székesfehérvár 2. Telefonszám 126.

Szerkesztésért felelős:
DR. KISS PÁL.

Alapította:
DR. KISS PÁL.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK HELYBEN:
Félévre 10 K — f. | Egy hóra 1 K 80
ELŐFIZETÉSI ÁRAK VIDÉKRE:
Félévre 14 K — f. | Egy hóra 2 K

Burián tárgyal.

Burián közös pénzügyminiszter napok óta tárgyal a király képviselőtársaságával a politikuskokkal. Hogy Burián mit akar megfűdni, könnyen kitalálható: hogyan lehetne a választójog elsikkasztásával a munkapártot megmeneni. Kiegyezés, külügyi kérdés, nemzetiség, szepremácia s más ilyen érdekes, szép dolgok kerülnek a közvélemény asztalára, hogy így a választójogról eltereljük a figyelmet. A grófok és a grófi rangért epedő más politikuskok formulákat, terveket kovácsolnak össze. Valamennyi egy célért dolgozik: megkaparintani a hatalmat, megcsalni a dolgozó népet.

Az utóbbi napokban tömegesen szállították a kibontakozó formulákat a király asztalára. A formula-nagymesterek nagy munkában vannak. Khuen Héderváry kézen formulával igyekszik kizsarolni a munkapárti föltámasztását. Az európai hírű Lukács László a sejtát külön formulájával akarja a hazát megmenteni. A legújabb formulamester a nagy-képű Berzeviczy Albert, az Akadémia elnöke, a tudomány disze, a választói elől a földrendihezba menekült újkori böcs. Ez az ur megtalálta azt az alapot, amely megmenti Tiszát, a munkapártot és elsikkasztja a választói jogot. Berzeviczy formulája valóban nagyszerű. Szinte csodáljuk, hogy huszmillió ember közül csak Berzeviczynek jutott az eszébe. Most már értjük, miért lett ő éppen az Akadémia elnöke. Ilyen ékos emberekre nincs több ennek az országnak.

Először is rájlesztettek az uralkodóra, hogy most a magyar képviselőválasztásokhoz a rend fenntartására 300 000 katona kell. Bűn volna ezt a 300 000 katonát a fronttól elvinni. Tehát nem szabad választani. Minthogy pedig új választás nélkül nincs többség: meg kell tartani a munkapártot. És kell csinálni egy kis koncentrációt. A kormányt azután vegye át valami szürke ember (és képzelhető e szürkébb a nagy Berzeviczynél?) az foltozza meg Tisza István nagyszerű választójogi törvényét, hozza taló alá a kiegyezést, biztosítja a háborus szükségleteket és tegyen ígéretet, hogy majd a háboru után következik a nagyobb választójogi reform, a foltra megint egy folt.

Berzeviczy kitűnő formulájának azonban van némi hibája. A legnagyobb az, hogy már az alapja is hazugság. Mert az új választásokhoz, ha tisztességes kormány alakul, amely becsületes választójogi programmal jön és tisztességes választásokat csinál, egy száz katona sem kell. A nép mindenütt nagy lelkesedéssel fog támogatni mindenkit, a leggyönyörűbb rendben fog leszavazni mindenire, aki a tisztességes és haladéktalanul megvalósítandó választójog programjával jön. A választójogi csalóknak, a nép ellenségeinek, a sólva-goknak pedig 300.000 katona és 10 millió sáskassa sem lenne elegendő. Katonai segítség nélkül persze ők nem mernének még mutatkozni sem a nép előtt. De ez az ő bajuk. Ha féltik az irhajukat, maradjanak otthon. És otthon is fogják maradni, ha tudják,

hogy nincsen mögöttük katonaság: hiszen a nép ismeri őket, hogy ők csak a bankokat, az osztálysorsjáték-vállalatokat és általában választási kasszákat csináló tőkéseket képviselik, de a népet csak csallják.

A mi formulánk nagyon ismeretes. De azért agyongébbek kedvéért nem sajnálunk egy kis ismétlést. A világ dolgozó népe azt követeli, hogy azonnal, haladéktalanul alakítsák meg a választójogi kormányt, annak a kormánynak pedig legelső és legfőbb kötelessége legyen, hogy a parlament elé terjessze az általános, egyenlő és titkos választójogról szóló és a választójog szabad gyakorlását biztosító becsületes törvényjavaslatot. Ha pedig a mostani parlament ezt a törvényt nem szavazná meg, kergessék szét a sópárt gyülekezését és kérdezzék meg a népet: akarja-e a becsületes választójogot. És ne szuronyok árnyékában, ne gépfegyverek

fekete forka előtt kérdezzék meg, hanem úgy, ahogy becsületes, szabad népet megkérdezni kell: minden preszsió és terror, fegyver és pálinka mellőzésével. A felelet előre biztos: a sópárt egy et pusztul, hogy még ir magának való sem marad belőle és a becsületes választójogosok óriási többsége fog a parlamentbe bevonulni.

Ez a mi formulánk és ezt várjuk tőle. De ismétljük: az új kormány semmiféle egyéb törvényt és semmi más ügyet, amely a választójogot hátráltatná, ne vihessen addig a parlament elé, amíg a választójog sorsát nem biztosította. És csak ha az általános, egyenlő, titkos választójogot a parlament becsületesen, a népet megnyugtató módon elintézte, csak akkor kerülhet sor a többi sürgős kérdésekre. Az ország és a nép jövőjére kiható ügyeket pedig már a demokráciára fölépített népparlament intézze el.

254 tiszt, 10000 újabb olasz fogoly

BUDAPEST, június 6.

Keleti harctér:

Az ajtozi országúton az ellenség gyengébb előretörését zárótüzünkkel elfojtottuk. Egyébként a gyalogsági tevékenység itt ott feledt.

Olasz hadszíntér:

Az ellenség tegnap a Wypach völgy és tenger között egyre másra intézte hiábavaló támadását, hogy az elmúlt napokban a Karszt fensíkon szenvedett vereséget, helyrehozza rohamai teljesen összeomlottak, esapataink Jamianó mellett egy magaslatnak rohamai történt elfoglalásával bővítették sikerüket és elkeseredett harcokban megtartották az elfoglalt területet. Az elmúlt három esatapon beszállított foglyok száma 250 tisztre, köztük 4 törzstiszt és 10.000 főnyi legénységre emel-

kedett. Több olasz ezred csaknem egész legénység állománnyal sebesületlenül jutott kezünkben, úgy a 80 ezred 2685, a 69 ezred 1932 és 71 ezred 1881 harcossal a Verona Giracusa Puglie és Andona dandárok amelyek soraiban ezek a csapatfőnökök küzdöttek megsemmisítettek, asangováni alagutban nagy tábori kórházat zsákmányoltunk, a csatát olasz hullákkal van borítva.

Délkeleti hadszíntér:

Semmi lényeges esemény nem történt.

A vezérkar főnöke.

A német vezérkar legújabb jelentése.

(Hivatalos jelentés.)

BERLIN, június 6.

Nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Rüpprech bajor trónörökös hadesportija:

A tűzérési harc a Wtadaete szakaszban csak rövid megszakításokkal folyt, tovább az ellenség erős felderítő előtöréseit visszavertük, este és éjjel tengerpart közelében és az Atois arcvonál hosszában is fokozódott a harci tevékenység, a sötétség beálltával az angolok Scarpe északi partján jelentékeny melyen tagozott erővel támadta ellenséget bajor ezredek Gawrelle és Famponx között súlyos veszteségeivel visszaverték.

Kései harcok:

Lényeges esemény nem történt LUDENDORF.

Justh és Bathyhány

nyilatkoztak a válságról tudósítónk előtt.

Justh Gyula, aki most állandóan Budapesten tartózkodik és politikai múltjához híven kitart az egyetlen lehetséges megoldás, a választójogi reform mellett, ezeket mondta:

Nem értem, miért huzzák ilyen sokáig ezt a válságot és egy kissé komikusnak tartom, hogy Burián Tiszával, Lukácsal, Knuennel tárgyal, ezekkel a bukott nagyságokkal. Hát azt hiszi a közös pénzügyminiszter, hogy ezek kel akik a választójogi dolgában egy nézetben vannak Tiszával, a királyi kéziratnak megfelelő választójogi reformot lehet csinálni. Vagy azt hiszi, hogy becsületesebb választójogi reform nélkül lesz megoldás? Nevezzenek ki olyan kor-

mányt, amelynek nincs semmi más feladata, mint az általános, egyenlő, titkos választójogi törvényének megalkotása. Ezt vállalja és csinálja meg a kormány, szükség esetén új választások után.

Majd meglátjuk, hogy ennek a referumnak ellenzői közül hányan kerülnek vissza az új parlamentbe.

Ilyen alapon 24 óra alatt meg lehet oldani a válságot.

Bathyhány Tivadar a következőkben foglalta össze nézeteit:

Burián budapesti missziójának céljairól biztosat nem mondhatok. Nem tudom, mi járásban van, de nem is igen tudom elképzelni, hogyha a válság megoldása érdekében jár itt, miképpen lehet hivatása arra, hogy a demokratikus választójogi és a béke problémáit éppen ő eldöntse meg közmegegyezésre. A választójogi tekintetében annyit tudnak róla,

hogy Tisza kabinetjének tagja volt, vele mindig politikai szolidaritásban állott és így nem tudom elképzelni, hogy ő lenne az a Messias, aki Tisza, Kluen és az egész, magát a választójogi ellen lekötött munkapártnak nevezett társasággal szemben az általános egyenlő, titkos, községenkénti választójoggal megváltást tudna teremteni a válságból. Már pedig annyi egészen bizonyos, hogy a belpolitikában az izgalom már a legmagasabb fokra föl van csigázva az általános választójogi elterjesztésére irányuló akciók és intrikák folytán és merem állítani, a legközelebbi hetek eseményei ezt bizonyára igazolni fogják, hogy addig ebben az országban nem lesz és nem lehet megnyugvás, míg egy választójogi kormány a legkeményebb elhatározással és minden kellő fölhatalmazással ellátva, nem lép az általános választójogi programjával az ország elé.

Mindenféle kapacitással s sugdosással szembe a polgári társadalomnak és a munkásságnak kötelessége harsolni, harsolni erőlyesen a legvégsőre való elszántással, a teljes győzelem biztos tudatában.

Megalakult a makói hadigondozó egyesület.

Ma délután a vármegyeháza díszteremben megalakult a makói hadigondozók egyesülete. Összejöttek mintegy 200-an azok, akiket Markovits Manó dr. főispán a hadigondozói tisztségre kinevezett. Igazán szép tisztség és a büszkeséget rá mindenki, aki méltónak találta arra, hogy hadigondozóvá kinevezésék.

A makói hadigondozók nemes munkája nyomán áldás fakad s egy egész nemzedék hála a kisérő munkájukért.

A makói hadigondozók gyűlését Petrovics György dr. h. polgármester nyitotta meg Udvarólte a megjelenteket a felolvasva a hadigondozók kötelességük gyakorlására, majd megalakították a bizottságot melynek elnökévé közfelkeltással Nagy Károly kir. tá. mérnök elnöklettel választották meg, aki gyönyörű beszédben köszönte meg a bizalmat.

A makói hadigondozó egy foglalkozni, hogy a város körzetekbe lesz osztva s mindannyiuk hadigondozó felfogja keresni a

körzetében lakó hadiösvényeket, árvákat s rokkantakat s népszámlálást végezték javaslatot tessék a hadigondozók.

A cséplőgépek és fűlők felmentése.

A hivatalos lap ma közli a cséplőgépek és fűlők felmentésére vonatkozó honvédelmi miniszteri rendeletet. E szerint a cséplőgépek szükséges gépeinek és fűlők és év végéig felmenthetők a katonai szolgálattól.

A felmentendő gépek és fűlők névszámát a községi előjáróság vagy városokban a polgármester állapítja meg. Azoknak a cséplőgéptulajdonosoknak, akik gépeiket vagy fűlőiket fel akarják menteni, az előjárósághoz (városokban a polgármesterhez) kell fordulniuk.

Itt az eljárás az, hogy legelőször is igazolni kell munkakönyvvel vagy más hiteles irattal, hogy a felmentendő egyén ha gépész: már bevonulása előtt is gépész volt, ha pedig fűlő: már a háború előtt is fűlő volt. Ez kell továbbá jelenteni a felmentendő egyén csapatbeosztását.

Az előjáróság, illetve a polgármester azután a felmentendő gépész vagy fűlő csapatának a megilletés érdekében állomásozó pótlástól kéri a felmentést. A géptulajdonos maga csak akkor mentetheti fel, ha a cséplőgépet kezelni képesült.

Ha a géptulajdonos nem tudja megmondani, hogy bevonult gépész vagy fűlője hol teljesít katonai szolgálatot, vagy ha a bevonult gépész vagy fűlő elesett, eltűnt, vagy munkaképtelenné vált, — helyette más gépészt vagy fűlőt kérhet ugyancsak az előjáróságtól, illetve a polgármestertől.

A felmentésből ki vannak zárva: 1. Tisztek és tisztjelöltek. 2. A háború és kórházi éjszaka alatt álló legénység. 3. Azok, akik a polgári életben a vasútnál vannak alkalmazva és a vasutak rendelkezésére bocsátottak.

4. A vasutazó állományába tartozók. 5. A műszaki csapatoknál és intézeteknél vezető állásban levők, akik egyénileg nélkülözhetetlenek. 6. Azok, akiket a polgári hatóság politikailag megbízhatatlannak jelentette ki.

Azok a bevonult gépészek és fűlők, akik gyárakba vagy üzemekbe vannak beosztva, csak az esetben mentethetik fel, ha az illető gyárban vagy üzemben nélkülözhetetlenek. Az előjáróságok és a katonai hatóságok a cséplőgépek és fűlők felmentésére vonatkozó ügyeket a legelső sorban tartoznak kezelni és elintézni.

Ablakredőnyök önműködővel

minden nagyságban kaphatók Fallagi-cégnél

Cukrot kapnak a befőtthöz a házi-asszonyok.

Az Országos Közsélelmeségi hivatal a következő rendeletet adta ki:

Ertesítem polgármester urat, hogy a magánháztartások részére gyümölcskonzerválás és befőzés céljaira kereskedelmiügyi és pénzügyminiszter urakkal egyetértéssel bizonyos mennyiségű cukrot állapítottam meg, amelynek a törvényhatóságok közötti való osztására nézve a Cukorközpont útján egyidejűleg intézkedtem.

Felhívom emellett polgármester urat, hogy a Cukorközpont útján megkeresésére haladéktalanul jelentse be a törvényhatóságok részére fenti célra szükséges cukormennyiséget és pedig olyképpen, hogy csak a szeptember 15. végéig terjedő időnyt vegye a szükséges megállapításnál figyelembe, nehogy a még esetenként felmerülő szükséglet az új gazdasági év cukortermeléséből kell hogy fedezetet nyerjen.

Mivel pedig csak szigorú korlátozott cukormennyiség áll rendelkezésre, a bejelentésnél törvényhatóságának szükséglete a legredukáltabb mértékben jelentendő be.

A szabánforgó cukormennyiség növeléséről polgármester urat bízom meg, mivel kapcsolatban felhívom, hogy a rendelkezésre bocsájtandó cukormennyiséget kellő ellenőrzés mellett ossza szét, kísérőleg azok között a háztartások között, amelyek a cukrot kétértelmű gyümölcsbefőtési célokra igénylik.

Az egyes háztartások között való osztásánál leghelyesebb volna a kiutalások közből, figyelembe véve a családtagok számát életviszonyaikat és az esetleg rendelkezésükre álló gyümölcskészleteket.

Feltétlen intézkedés teendő arra nézve is, hogy a befőtések utáni időben megfelelő ellenőrzés gyakoroltassék az egyes háztartásokkal szemben arra nézve, vajjon a részükre kiutalt cukrot tényleg befőtési célokra használtatott-e fel?

NAPI HIREK

A megyé-püspök a gyöngyösi tűzkárosultaknak. Glatfischer Gyula dr. megyés püspök a gyöngyösi tűzka társztófa károsultjainak 1000 koronát adományozott.

Kata néni új vásárt. Kata néni a mákai zöldségpiac közkedvelt ármenője egy sebesült katonától, aki neki gyűrűjét eladásra felajánlotta megvásárolta. „Hadd legyen a szegény vitéznek pár koronája ne kelljen neki Dominuszhoz menni, hogy ott becupja a zaflogba” gondolta magában Kata néni és megvette a gyűrűt

8 koronáért. Pedig a gyűrű már egyszer megjárta Dominuszt, mert a katona Dominusztól lopta a gyűrűt s úgy adta el Kata néninek. A tolvaj katona ellen megtették a feljelentést, de bizony Kata néni nem jut többé a nyolc koronához, amit sajnát is, meg nem is, elvégre a szegény vitéz úgy hozzászokott a zaflogmányoláshoz, hogy megszédítette a Dominuszt sok drágasága elemelintette a gyűrűt, amiért egyébként kijár neki katonáéktól egy pár kis hónap.

Hadikölcsön. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank megbízásából a VI. magyar adómentes hadikölcsönre a legmesszebb menő kedvezmények nyújtása mellett egy lombardirozott valamint zárt hadikölcsön jegyzéseket elfogad és további Dama Lajos maki ref. tanító. Lakása Aradi utca 4. szám alatt.

SZÍNHÁZ.

Az aradi színház mai estélye

Az aradi színház ma este is megmutatták, hogy szépen, jól tudnak előadni s oly pompás ízművelésben részesülnek a közönség, amiben már rég óta nem volt része. Gördülé keny előadás. Vidámság, jó kedv, tréfa aradi szót mai já tékukon s a közönség igen jól teszi, ha kihasználja a kedvező alkalmat s a ma esti utolsó vendégjátékot végig nézi, amilyen teljesen új műsorral lép fel a vendégtársulat minden egyes tagja.

Kiadó földek.

Kiadom prima földeim egyrészét haszonbérbe a Palotai úgárban 40 holdat a esiga mellett 50 holdat, egy tagban mindkét birtok ellátva gazdasági épületekkel és jó vízzel. — Érdeklődők jelentkezzenek Csánád-palotán a „Központi vendéglő” tulajdonosnál.

Foxternier patkányfogó

kutya megvételre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban.

Egy jéhangu nagy

gramofon eladó 30-40 drb. lemezzel eladó Cim a kiadóhivatalban.

LEGÉNY.

Lev. világváros vallatásai. (1862)

140. fejezet. Beneditto.

A pontban meg kell jegyezni, hogy a maraillal biztosan teljesen meg voltak győződve Póty Mihály ártatlanságáról és arról, hogy újabb székési kísérletet nem fog tenni. Ez okból nem is tartották szükségesnek a foglyot a vizsgálóbírónszék szabályszerűen átadni, hanem egy napi itt mulatozás után a milli omos által bőséges uliköltséggel ellátva vígan visszatértek oda, ahonnan jöttek.

Steward pedig, a családi határozatok képeit, beállított Beneditto vizsgálóbíróhoz és bemutatatta magát.

— Steward James, amerikai számszeres milliemes vagyok!

Beneditto szinte önszeressent, egy eleven számszeres milliomet látván maga előtt.

— Mivel szolgálhatok? kérdé szinte felszök. Meltóztatásak helyet foglalni.

Steward látt és folytatá:

— Még Marsaillesben halottam, hogy ön bizonyos Póty Mihály szökvényi keresztet.

Beneditto meglepetve nézett fel.

— Póty Mihályt? kérdé idegessé.

— Azt a fiatal embert, ki hamis bankok terjesztésének vádjá miatt került börtönbe, te te hozná magyarázólag Steward.

(Folyt. köv.)

Urania színház

Csütörtökön, június 7-én

A más férje

Színmű 4 felvonásban.

HENNY PORTENNEL.

Előadások kezdés határnaponként este 8 órakor, vasár- és ünnepnapokon este 7 óra 30 perctől.

Hirdetések felvételre

Félix-fürdő

(Nagyvárad mellett) 49% természetes forrás, reuma, szék és iszias ellen legjobban javulva. - Új be rendezés, villanyvilágítással. Uszoda, hidrogénvízgyűrdő és szappanfű. Molegkonyha a nap minden szakában. Prospektus kád az igazgatóság.

Eladó ház. Arany János utca 8. számú H A Z, szabadkézből eladó. Érlekezhetni a tulajdonossal a fenti szám alatt.

Csodát beszélnek

az emberek a szegedi fénykép nagyló és arcképfestészet vallatásból, hogy milyen remek szegedi dolgozók jutottak ki az arcképfestészet székéből be teljes öntözés és a vállalat szonnel vázozól bármilyen kérdésekre. Lehet akármeny rossz fényképek is készülni, amelyről

a legszebb fényképnagyítás kapható.

A képekhez ráadásul is lehet meg rendelni. Magasabbakat kiadandók. Elő megged: arcképfestészet és fényképnagyítási vállalat Szeged, Széchenyitér 13., a gyümölcs piacnál szemben.

Laphatóság asszony felvételük a kiadóban

A Maki Összevételző Egyesületi szövekezet, (Hírvádi utca, mákai lakóképzőintézet épület) szonnan megnyílt

Zálogintézete

a legmódszerűsebb kamatláb és legelőnyösebb feltételek mellett kölcsönöket ad. Értékpapírokra, arany és ezüst-érmékre, értékpapírokra, arany- és ezüst-érmékre, értékpapírokra, arany- és ezüst-érmékre. A kölcsönök kamatláb 6% és a feltétel mellett a kölcsönök, vállára és kötelezettség. Hírvádi 6 r k d. e. 9 - 12-ig d. u 3-5-ig.

